

טקס יום-הזיכרון ליצחק רבין

בחרנו להקדיש את הטקס לנושא השלום.

החלק הראשון של הטקס עוסק בשלום שהוא הכלה של גיוון דעות שונות וריבוי. שלום שיכול להתקיים גם כשקיימת מחלוקת.

החלק השני עוסק במלחמה ושלום ומזכיר את מאבקו האחרון של יצחק רבין - להביא שלום בין ישראל לשכנותיה ונרצח בעצרת השלום.

ניתן לבחור חלק אחד או את הרצף כולו. בכל חלק יש קריינות פתיחה, וגם 2-3 מקורות אותם ניתן להקריא מעל הבמה.

לכל חלק צורפו ציטוטים מדברים שרבין אמר. את הדברים ניתן להקרין ברקע הטקס. לכל חלק יש שיר אותו ניתן להשמיע או לשיר בציבור.

בטקס קהילתי כדאי להוסיף דוברים מתוך הקהילה, ובקהילות בהן זה מתאים ניתן לסיים בשירת התקווה. במסגרת משפחתית המקורות יכולים להיות בסיס לשיח ולימוד.

המלצות :

- תפאורה: דגל ישראל, נר זיכרון, תמונות מכיכר רבין לאחר הרצח.
- חולצות לבנות לקריינים/ות.
- הקרנה של המקורות או חלוקה לקהל עשויה להועיל להקשבה.
- לטקס נעילת האירוע: יש לדאוג מראש לחלוקי נחל וטושים עמידים.

במוצאי שבת, 4 בנובמבר 1995 (י"ב בחשוון תשנ"ו), נרצח ראש הממשלה יצחק רבין בידי קיצוני יהודי, בסיומה של עצרת שלום בתל אביב. רצח רבין, שאירע לפני שלושים שנה, זעזע לא רק את החברה הישראלית אלא פצע את כלל העולם היהודי.

אנו מתכנסים כאן היום לא רק כדי לזכור את האיש - אלא כדי לזכור את הדרך שבחר ללכת בה. הרצח היה רגע מכונן בחברה הישראלית, וגלי ההדף שלו הורגשו אצל רבים גם בישראל ומעבר לים.

חזונו של יצחק רבין חרג הרחק מעבר לגבולות המדינה. הוא הבין כי עוצמתו של העם היהודי טמונה לא רק במולדתו, אלא גם באחדותו כקהילה עולמית - קהילה המחברת בין ישראל

בקשרי תמיכה הדדית וביעד משותף. מנהיגותו גילמה את האמונה שישראל בטוחה

וקהילות יהודיות משגשגות ברחבי העולם - כרוכות זו בזו בקשר שאי אפשר לנתקו.

גם בשעה מאתגרת זו, כאשר מציאות של מלחמה וסערה פנימית עמוקה בישראל מערערת את הקשר שחשים יהודים מסוימים לישראל ואף בתוכן של קהילותיהם - אנו, בני הקהילה היהודית ברחבי העולם, מתחייבים להקדיש יום זה ללימוד ולמעשה, כדי שנוכל לרפא, לצמוח ולבנות עתיד טוב יותר.

(הקרנה של תמונה בכיכר)

קריינות

מחלוקת ושלום

אני מודע היטב לתרומה העצומה של הציונות הדתית למדינת ישראל ולעם היהודי. העובדה שתומכיה כה נלהבים בדעותיהם על תהליך השלום היא, אולי באירוניה, העדות הטובה ביותר למחויבותם לציונות. אך לא פחות ציוניות הן דעותיהם של אלה המאמינים שעם ישראל קודם לארץ ישראל השלמה.

אני מוטרד עמוקות אם הדיון הציבורי על תהליך השלום נתפס בעיני חלק מהציבור כוויכוח בין דתיים ללא-דתיים. יש יהודים חילוניים המתנגדים בחריפות לתהליך השלום, כשם שיש יהודים דתיים התומכים בו בלהט. ההחלטות שממשלתי ואני קיבלנו אינן נטועות בשנאה לקראת היהדות, אלא באהבת ישראל, בתקווה נלהבת שלעולם לא יאמר אב קדיש על בנו הנופל, לעולם לא תסרוק החברה קדישא שלנו את הרחובות בחיפוש אחר שרידים עקובים מדם, לעולם לא יקרא נער בר-מצווה מפטיר בפעם הראשונה מבלי שאביו יעמוד לצידו.

י. רבין במכתב לרב לורד סאקס נכתב על ידי רבין ימים ספורים לפני הרצח. נמסר לרב סאקס לאחר הלווייתו של רבין.

(הקרנה של המכתב)

בתרבות היהודית, מחלוקת איננה סכנה – אלא הזדמנות. היא מאפשרת גיוון, הקשבה, ועומק. הסכנה האמיתית אורבת כשחילוקי הדעות אינם מקבלים מקום ואינם מתבררים – אלא גולשים לעימות הרסני. שניים מאבני היסוד במסורת היהודית הן העקרונות ש"אלו ואלו דברי אלוהים חיים" ו"דעת רבים להטות" אלו יסודות ההכרה שלמסורות, לפרשנויות ולדעות שונות – יש מקום. כאשר לא מכירים בקיומו של ריבוי, וכאשר אין הסכמה על כללי השיח, הקהילה נחלשת, והחברה מאבדת את חוסנה הפנימי.

"יש טועים שחושבים שהשלום העולמי לא יבנה כי אם ע"י צביון אחד בדיעות ותכונות... ובאמת אינו כן. כי השלום האמיתי אי אפשר שיבוא לעולם כי אם דווקא על ידי הערך של ריבוי השלום... שיתראו כל הצדדים וכל השיטות ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו ועניינו".

הרב אברהם יצחק הכהן קוק עין איה על ברכות · ט · שסא

המקום בו אנו צודקים/ יהודה עמיחי

מִן הַמָּקוֹם שֶׁבוֹ אָנוּ צוֹדְקִים,
לֹא יִצְמַחוּ לְעוֹלָם
פְּרָחִים בְּאֵבִיב.

הַמָּקוֹם שֶׁבוֹ אָנוּ צוֹדְקִים,
הוּא רָמוֹס וְקֶשֶׁה
כְּמוֹ חֶצֶר.

אֲבֵל סִפְקוֹת וְאֶהָבוֹת עוֹשִׂים
אֶת הָעוֹלָם לְתַחֲנוּחַ
כְּמוֹ הַחֶפְרָפֶרֶת, כְּמוֹ חֶרֶשׁ.

וְלַחֲיָשָׁה תִּשְׁמַע בְּמָקוֹם
שֶׁבוֹ הָיָה הַבַּיִת
אֲשֶׁר נִחְרַב

זהו יום של לקיחת אחריות משותפת שמבוססת על זיכרון משותף – זיכרון הרצח וזיכרון התהום האורבת תחתיו.

מכובדי, נכון יהיה ללמד את הדור שלא זוכר את נובמבר 1995 גם על חייו של רבין, לוחם, משחרר ירושלים, רמטכ"ל צה"ל, מנהיג, איש ציבור ורודף השלום... מדי שנה אנחנו מתריעים ביום הזה מפני שנאת חינו ומלחמת אחים, מפני ההסתה, מפני האלימות המפוררת את יסודות הדמוקרטיה. רק אנחנו נחליט אם ליישם את הלקח. רק ההיסטוריה תעיד האם למדנו את הלקח.

נשיא המדינה לשעבר, ראובן ריבלין, בטקס האזכרה הממלכתי ליצחק רבין, במלאת 24 שנים להירצחו

רצח רבין מהווה תזכורת חדה למה שעלול להתרחש כאשר קבוצות בתוך חברה מתחילות לראות זו בזו "אחר" ואף אויב. מחלוקת בריאה יכולה לשמש תרופה חיונית להסלמה כזו - בכך שהיא מאפשרת לתעל את המחלוקות שבחברה לכדי חיזוק הלכידות, פתרון בעיות, והגברת היכולת למצוא דרכים להתקדם יחד. נסמן את יום רבין כיום של מחלוקת בריאה, ונציע כלים שיסייעו לקהילות להתמודד, לכבד וללמוד - גם מתוך חילוקי דעות עזים ומתמשכים.

- הרבה מליסה ויינטראוב, מנכ"לית-שותפה, Resetting the Table

גם בימים של קיטוב עמוק - נמשיך לחפש את הדרכים להקשבה, לערבות ולשלום.

שיר

מי האיש?

מי האיש הקפץ חיים
אהב ימים לראות טוב
נצר לשונך מרע
ושפתיך מדבר מרמה
סור מרע ועשה טוב
בקש שלום ורדפהו

קריינות

מלחמה ושלום

לא נמצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (משנה מסכת עוקצין ג'ב) שכל הברכות שבעולם אינן מתקיימין אם אין שלום. השאיפה לשלום היא משאת נפש וערך בתרבות היהודית ובחברה הדמוקרטית. בימים של מלחמה עקובה מדם, ניזכר במנהיג שנפל במלחמה על אמונתו שרק דרך השלום - תמנע את המלחמה הבאה.

קריינות

התעלותם של לוחמינו לא בזכות הברזל באה אלא בזכות התודעה של שליחות עליונה, של הכרה בצדקת ענייננו, של אהבה עמוקה למולדת ושל הכרת התפקיד הקשה שהוטל עליהם - להבטיח קיום האומה במולדתה, לקיים, ואפילו יהיה זה במחיר חייהם, זכותו של עם ישראל לחיות את חייו במדינתו בשלום ובשלווה, כעם חופשי ועצמאי.

צבא זה, שעמדה לי הזכות לעמוד בראשו במלחמה הזאת, מהעם בא ואל העם חוזר. עם המתעלה בשעת דוחק והיכול לכל אויב בזכות רמתו המוסרית, הרוחנית והנפשית העומדת לו בשעת מבחן. כמיצגו של צה"ל, בשם החיילים כולם, מקבל אני בגאווה את הוקרתכם נאום רבין בהר הצופים כראש המטה הכללי 1967

-נאום רבין בהר הצופים כראש המטה הכללי 1967

יצחק רבין, הרמטכ"ל שנאם על הר הצופים למחרת מלחמת ששת הימים, וביטא בנאומו הבנה טרגית למצוקת האויב שהובס, הוא יצחק רבין שבנאומו האחרון, בעצרת השלום, ביטא את רוחה של ישראל החדשה: הומאנית, פרגמטית, מציאותית ושוחרת שלום... נמשיך ללכת בדרכו המאופקת והנחרצת, מלבד בעניין אחד: לא נוסיף עוד להסתיר בארון את רגשותינו. בגלוי ובקול בהיר נאמר מעכשיו כי השלום והדמוקרטיה אינם רק מבצע הנדסי אלא גם משאת נפש. נאמר זאת בלי רתיעה. ולפעמים נשיר זאת 'בצעקה גדולה'..."

-עמוס עוז, את אשר אהבת את יצחק

שיר

Song for Peace

Let the sun rise
light up the morning
The purest of prayers
will not bring us back

He whose candle was snuffed out
and was buried in the dust
bitter crying won't wake him up
and won't bring him back

Nobody will bring us back
from a dead and darkened pit here,
neither the victory cheer
nor songs of praise will help

So just sing a song for peace
don't whisper a prayer
Just sing a song for peace
in a loud shout

Allow the sun to penetrate
through the flowers
don't look back
let go of those departed

Lift your eyes with hope
not through the rifles' sights
sing a song for love
and not for wars

Don't say the day will come
bring on that day
because it is not a dream
and in all the city squares
cheer only for peace

So just sing a song for peace...

Shir Lashalom

Tnu lashemesh la'alot
Laboker le'ha'ir
Hazakah shebatfilot
Otanu lo tachzir

Mi asher kava nero
U've'afar nitman
Bechi mar lo ya'iro
Lo yachziru le'chan

Ish otanu lo yashiv
Mibor tachtit a'fel
Kan lo yo'ilu
Lo simchat hanitzachon
Velo shirei hallel

Lachen rak shiru shir lashalom
Al tilchashu tfilah
Lachen rak shiru shir lashalom
Bitze'aka gdolah

Tnu lashemesh lachador
Miba'ad laprachim
Al tabitu le'achor
Hanichu la'holchim

S'u eina'yim betikvah
Lo derech kavanot
Shiru shir la'ahavah
Velo lamilchamot

Al tagidu yom yavo
Havi'u et hayom
Ki lo chalom hu
Uve'chol hakikarot
Hari'u rak shalom

Lachen rak shiru shir lashalom...

שיר לשלום

תנו לשמש לעלות
לבוקר להאיר
הזכה שבתפילות
אותנו לא תחזיר

מי אשר כבה נר
ובעפר נטמן
בכי מר לא יעירו
לא יחזירו לכאן

איש אותנו לא ישיב
מבור תחתית אפל
כאן לא יועילו
לא שמחת הניצחון
ולא שירי הלל

לכן רק שירו שיר לשלום
אל תלחשו תפילה
מוטב תשירו שיר לשלום
בצעקה גדולה

תנו לשמש לחדור
מבעד לפרחים
אל תביטו לאחור
הניחו להולכים

שאו עיניים בתקווה
לא דרך כוונות
שירו שיר לאהבה
ולא למלחמות

אל תגידו יום יבוא
הביאו את היום
כי לא חלום
הוא ובכל הכיכרות
הריעו רק שלום

לכן רק שירו שיר לשלום...

כעת, יותר מתמיד, עלינו ללכת בדרכו - ולהביע בקול ברור את התנגדותנו לאלימות, לטרור ולקיצוניות על כל סוגיהם. עלינו להקשיב ללקחי - ולמצות כל סדק, כל הזדמנות, במסע אל עבר השלום.

כפי שאמר הנשיא אובמה בביקורו האחרון בירושלים - וכפי שרבין הוכיח עד נשימתו האחרונה - השלום הוא הכרח, השלום הוא צדק, והשלום הוא אפשרי.

יצחק רבין לימד אותנו את חשיבות השאיפה לעתיד טוב יותר, ואת חובתנו - בכל יום ויום - לעשות ככל יכולתנו כדי לקדם חזון משותף לעתיד בטוח ורגוע יותר.

ועל כך - אנו חבים לו חוב עמוק.

(מתוך דברי השגריר דן שפירו לציון 20 שנה לרצח רבין)

מילות סיכום

קריינות

היום, בעוד העולם הולך ונעשה מורכב ומקוטב יותר, מחויבותו של רבין לשלום, לדמוקרטיה ולביטחון מהדהדת אלינו בדחיפות מחודשת. קרעים פוליטיים עמוקים, נרטיבים מתחרים ושיח מקטב יוצרים בלבול.

ישראל וקהילות יהודיות בעולם מתמודדות עם אתגרים חסרי תקדים - פנימיים וחיצוניים כאחד. האנטישמיות גואה ברחבי העולם, ומוסדות דמוקרטיים ניצבים תחת לחצים מבית ומחוץ.

במרחב הסוער הזה, מורשתו של רבין משמשת עבורנו ככוכב הצפון - תזכורת לאמונתו הבלתי מתפשרת בשלום, בדמוקרטיה ובהבנה שביטחון אמיתי נובע מן האומץ לחתור לצדק ולדו-קיום. בעת שאנו מציינים את יום הזיכרון ה-30, אין אנו מסתפקים בכבוד למנהיג שנפל; אנו מחדשים את מחויבותנו לבנות את העולם הצודק, הבטוח והשליט אליו הוא שאף - עולם שבו קהילות יהודיות בכל מקום ישגשגו, ושבו השאיפה לשלום תישאר ייעודנו.

יהי זכרו ברוך, ומורשתו - נר תמיד.

שיר

עושה שלום במרומיו

עושה שלום במרומיו
הוא יעשה שלום עלינו
ועל כל עם ישראל
ואמרו, אמרו, אמרו.

יעשה שלום, יעשה שלום
שלום עלינו ועל כל ישראל
יעשה שלום, יעשה שלום
שלום עלינו ועל כל ישראל.

He Who Makes Peace in the Heights

He who makes peace in His high places
May He bring peace upon us
And upon all Israel
And say ye Amen.

May He bring peace, may He bring peace
Peace upon us and on all of Israel
May He bring peace, may He bring peace
Peace upon us and on all of Israel.

Oseh Shalom Bimromav

Oseh shalom bimromav
Hu ya'a'se shalom aleynu
ve'al kol israel
ve'imro, imro amen.

ya'a'se shalom, ya'a'se shalom
shalom aleynu ve'al kol israel
ya'a'se shalom, ya'a'se shalom
shalom aleynu ve'al kol israel.

קריינות: במסורת היהודית נהוג להשאיר אבן על קברו של אדם כסמל לזיכרון שממשיך להתקיים גם כשהחיים תמו. בתום טקס הזיכרון אנחנו חוזרים אל המציאות השבורה והמורכבת כשבאמתחתנו זיכרון של הדברים, הפעולות והערכים ששיקפו את רבין: האדם, מורשתו ואת התקופה שהיתה.

קחו אבן וכיתבו עליה מילה אחת שחשוב שנמשיך לשאת איתנו מאז אל העתיד שכולנו מחוייבים לבנות.

הקהל מוזמן להניח את האבנים על קידמת הבמה לאחר שירת התקווה.

התקווה

The Hope

For as long as deeply in the inner heart
The Jewish soul continues to long,
And to the distant edges of the East,
forward
The eye continues to gaze toward Zion,

Not yet has our dearest hope been lost,
The hope that for two thousand years
has been,
To be a free people in our own land,
The land of Zion and Jerusalem.

Hatikva

Kol 'od balevav p'nimah
Nefesh Y'hudi homiyah,
Ulfa'atei mizrah kadimah
'Ayin l'tziyon tzofiyah,

'Od lo avdah tikvatenu,
Hatikvah bat shnot alpayim,
Lihyot 'am hofshi b'artzenu,
Eretz Tziyon viYrushalayim.

התקווה

כָּל עוֹד בְּלֵבָב פְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדִי הוֹמִיָּה
וּלְפָאֵתֵי מִזְרַח קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה

עוֹד לֹא אֲבָדָה תִּקְוָתֵנוּ
הַתִּקְוָה בֵּת שְׁנוֹת אֲלָפִים
לְהִיּוֹת עַם חֲפְשִׁי בְּאַרְצֵנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם